

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

9257

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 39

1927 թ. 198

Ե. ԿՎԻՐԻՆԳ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Թարգմ. ԳՐ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

КНИГОТЕКА
ИСТОРИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО
ИНСТИТУТА
Академии Наук
СССР

3KП5

4-81

Հայկան հրատարակչություն

Յիշկվան—1926

N437 3KHS
4-81

25 SEP 2006
202/198

ՀԱՄԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

7100522009

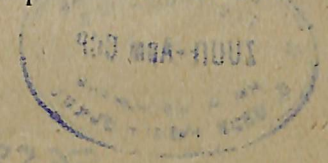
U
C21356

Գ. ԿԼԻՐԻՆԳ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОЧЕДЕНИЯ
Академии Наук
С СР

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Թարգմ. ԳՐ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ—1926

9257

24.05.2013

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԳԼԽԱՎՈՐ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԳՅ Ե

56590-66

№ 342

Գրանդար 323 ք.

Ցիքաժ 4000

Պետրատի առաջին տպարան Վաղարշապատում

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Այն հիմնական գծերից մեկը, Վորը միշտ տարբերել է բայլեկիկներին մնացած բոլոր այսպես կոչված սոցիալիստական կուսակցություններից (մենչեվիկներից, սոցիալիստ-հեղափոխականներից և մյուսներից), դեպի գյուղացիությունն ունեցած տարբեր մոտեցման մեջ է կայացել:

Գյուղացիական հարցն այն ժամանակ դեռ միասնական սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության բազմաթիվ համագումարներում տաք վիճաբանություններ էր դարձել:

Բայլեկիկների հիմնական տեսակետն այն էր, Վոր պրոլետարիատը հեղափոխություն հիմնական ուժն է հանդիսանում: Միայն նա յե, Վոր ընդունակ

ե հասցնել, ամբողջ մարդկությունը սոցիալիզմին: Սակայն այդ ազատագրական պայքարում բանվոր դասակարգը պետք է ունենա իր դաշնակիցները: Այդպիսի ամենից ավելի հավատարիմ դաշնակից հանդիսանում է գյուղացիությունը, քանի վոր եյապես նա ավելի պակաս չէ ճնշված, քան բանվոր դասակարգը: Ինչպես բանվոր դասակարգը, այնպես և գյուղացիության անագին մեծամասնությունը դժգոհ էյին ցարիզմից և ցանկանում էյին նրա տապալումը: Իհարկե, վոչ միայն բանվորներն ու գյուղացիներն էյին դժգոհ ցարիզմից, այլև ինտելիգենցիայի զգալի մասը, և նույնիսկ հաճախ բուրժուազիան: Բայց այդ դժգոհությունները տարբեր էյին: Բուրժուազիան և ինտելիգենցիան ցանկանում էյին տապալել ցարիզմը, վորպեսզի նրա տեղը հաստատեն բուրժուական հանրապետություն, այսինքն այն, ինչ այժմ գոյություն ունի Ֆրանսիայում, Գեր-

մանիայում և մյուս յերկրներում:

Իսկ բանվորներն ուզում էյին տապալել ցարիզմը նրա համար, վոր արտաքսեն վոչ միայն թագավորին ու նրա մինիստրներին, այլ նրանց հետ միասին նաև բոլոր բուրժուաներին՝ գործարանատերերին, բանկիրներին, կալվածատերերին և ստեղծեն սոցիալիստական հանրապետություն, այսինքն այն, ինչ այժմ գոյություն ունի Ռուսաստանում:

Այդպիսի հեղաշրջում կատարելը ծանրը գործ է, վորը պահանջում է բանվոր դասակարգից մեծ կազմակերպվածություն, տոկունություն և պաշտպանություն նրանց կողմից, վորոնց շահերը մոտ են բանվորի շահերին:

Գյուղացիությունն իր մասսայով ներկայացնում է ճիշտ այնպիսի մի շերտ, վորը նույնպես ցանկանում է քշել իր կեղեքիչ-կալվածատերերին և հեռու չէ քշել նաև գործարանատիրոջն ու վաճառականին, վորոնք միայն ա-

որիժ են փնտռում ինչքան կարելի յե
թանգ ծախելու գյուղացուն իրենց ապ-
րանքը և գնելու նրանից աննշան գնով
նրա հացը և գյուղատնտեսական հում
նյութերը:

Քանի վոր այդ տեսակետից հիմնա-
կանում բանվորի և գյուղացու շահերը
զուգահեռվում են, շատ բնական ե, վոր
նրանք իրանց պայքարի ընթացքում
պետք ե միանան ընդհանուր թշնամու
դեմ:

Մեր յերկրում, վորտեղ գյուղացի-
ությունն ավելի յե ճնշված յեղել,
վորտեղ նա կազմում ե բնակչության
վիթխարի մեծամասնությունը, բանվոր
դասակարգի ե գյուղացիության միու-
թյունը հատկապես մեծ նշանակու-
թյուն ուներ:

Ահա թե ինչու Վլադիմիր Իլյիչ Լենինը
դեռ 1905 թվին գրում եր.

«Միայն այն ժամանակ ուստական
հեղափոխության իսկական թափը կըս-
կըսվի, միայն այն ժամանակ այդ կլի-

նի իրոք ամենամեծ հեղափոխական
թափը, վորը հնարավոր ե բուրժուա-դե-
մոկրատական հեղաշրջման եպոխայում,
յերբ բուրժուազիան յետ կքաշվի, և
պրոլետարիատի կողքին իբրև ախտիվ
հեղափոխական հանդես կգա գյուղացի-
ական մասսան:

Մեր դեմոկրատական հեղափոխու-
թյունը, վորպեսզի հետևողականորեն
հասնի իր վախճանին, պետք ե հենվի
այնպիսի ուժերի վրա, վորոնք ընդու-
նակ են ջլատելու բուրժուազիայի ան-
խուսափելի անհետևողականությունը
(այսինքն, հենց ուղղակի ընդունակ են
ստիպելու նրան յետ քաշվել, վորից
կարճամտորեն վախենում են «Իս-
կրա»-յի կովկասյան համախոհները:

Պրոլետարիատը դեմոկրատական հե-
ղաշրջումը պետք ե հասցնի մինչև վերջը՝
միացնելով իր հետ գյուղացիական մաս-
սան, վորպեսզի կարողանա ուժով խեղ-
դել միապետության գիմադրությունը
և ջլատել բուրժուազիայի անկայու-

նությունը: Պրոլետարիատը պետք է սոցիալիստական հեղաշրջում կատարի՝ միացնելով իրեն բնակչության կիսապրոլետարական տարրերին, վորպեսզի ուժով խորտակի բուրժուազիայի դիմադրությունը և ջլատի գյուղացիության և մանր բուրժուական տարրերի անկայունությունը»*:

Իսկ ի՞նչ էյին խորհուրդ տալիս մեզ այն ժամանակ մենշևիկները: Նրանք ասում էյին, թե ցարիզմից դժգոհ են նաև ինտելիգենցիան և ազատամիտ բուրժուազիան (կադետները). այդ պատճառով անհրաժեշտ է բանվորներին նրանց հետ դաշն կնքել և նրանց հետ միատեղ կռիվ մղել, վորովհետև նրանց պաշտպանությամբ բանվորներն ավելի շուտ հաղթանակ կտանեն: Դեռ այն ժամանակ մենք՝ բայլշևիկներս մատնանշում էյինք, վոր թեպետ և ազատամիտ բուրժուազիան պայքար է մղում

* Լենին, Աշխատությունների ժողովածու, VI հատոր, 371 յերես (ռուսերենը):

ցարիզմի դեմ և այդպիսով, որյեկտիվ կերպով, կարճ ժամանակով նրա շահերը զուգադիպում են բանվորության շահերին, բայց այդ ժամանակավոր բնույթ է կրում: Առաջին իսկ հաղթանակից հետո նրանց շահերը կբաժանվեն հավիտենապես, մինչդեռ չքավոր և միջակ գյուղացիությունն առանձին հաղթանակից հետո յեւ դեռ բանվորների հետ դեպի նորանոր կռիվներ կգնա:

Արդարացիվ արդյոք մեր կարծիքը: Այո, ամբողջապես և լիովին:

1917 թվի փետրվարին միապետություն տապալմանը մասնակցում էյին վոչ միայն բանվորներն ու գյուղացիները, այլև ազատամիտ բուրժուազիան: Բայց հենց հաղթանակի հետևյալ ուրը, յերբ գահընկեց եր արվել Նիկալայը, և նրա տեղը բազմել էյին պարոնայք Գուչկովները, Լվովները, Միլյուկովները և այլն, իսկույն բանվորների և թագավորական բանակի մոխրագույն շինել հագած գյուղացիների շահերը բաժան-

վեցին ազատամիտ բուրժուազիայի շահերից:

Սկսվեց բանվորների և գյուղացիների նոր և համառ կռիվը բուրժուազիայի դեմ, վորի հետ մենշևիկները մեզ կոչ եյին անում դաշն կապել:

Բանվորների ղեկավարությամբ և գյուղացիության խոշոր մեծամասնության գործոն պաշտպանությամբ կատարվեց Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը, վորն ամբողջ իշխանությունը հանձնեց բանվորների ու գյուղացիների պատգամավորների խորհուրդներին:

Բայց շարունակում է արդյոք ամբողջ գյուղացիությունը միահամուռ կերպով պաշտպանել խորհրդային իշխանությունը նաև Հոկտեմբերյան հեղաշրջումից հետո: Վոչ: Գյուղացիության համեմատաբար հարուստ մասը հեռանում է բանվորներից և գյուղացիներից, վորովհետև հողերի համայնացման ղեկրետը պահանջում էր հողագտաւործման մեջ բոլորի հավասարեցումը,

հետևաբար հարկ յեղավ նաև նրանց (կուլակներին) հողերի մի մասը խլել:

Սկսվում են տարաձայնություններ հենց գյուղացիության մեջ: Ջրավորներն ու միջակները հողերի համայնացման մեջ տեսնում են իրենց անմիջական շահը, այդ պատճառով ել բանվորների հետ միասին շարունակում են հետագա կռիվը մղել, վոր քաղաքացիական պատերազմի կերպարանք էր ստացել: Իսկ կուլակները բուրժուազիայի հետ միասին դուրս են գալիս բանվորների և չքավորների դեմ:

Ընկեր Լենինն այդ ժամանակաշրջանը բնորոշում է հետևյալ բառերով.

«Գյուղը դադարում է միասնական լինելուց: Այն գյուղում, վորն ինչպես մի մարդ պայքարում էր կալվածատերերի դեմ, ծագել է յերկու բանակ. աշխատավոր ամենաչքավոր գյուղացիների բանակ, վորը բանվորների հետ միասին հաստատուն կերպով շարունակում է գնալ դեպի սոցիալիզմի իրա-

կանաչուժը և կալվածատերերի դեմ մղվող կռիւնց անցել ե դեպի այն կռիւ-
վը, վորը մղվում ե կապիտալի, փողի
խշխանության և հողային մեծ բարենո-
րոգման կուլակային ոգտագործման
դեմ, և համեմատաբար ավելի ունևոր
գյուղացիների բանակ։ Այդ կռիւվը վերջ-
նականապես յետ մղելով հեղափոխու-
թյունից ունևոր, շահագործող դասա-
կարգերին, փոխադրել ե մեր հեղափո-
խությունն ամբողջովին այն սոցիալիս-
տական ռելսերի վրա, վորոնց վրա հաս-
տատապես ու վճռականորեն նրան դրել
ե քաղաքների բանվոր դասակարգը Հոկ-
տեմբերին, բայց վորոնց վրայով նա
յերբեք չի կարող հաղթականորեն առաջ
մղել հեղափոխությունը, յետք գյուղե-
րում չգտնի գիտակցական և կուռ-հա-
մախմբված պաշտպանություն»*։

* Լենին, XV հատորի։ Կոմմունարների
և Զբաւորների Կոմիտեների Հողբաժնի I
համառուսական համագումարում արտասա-
նած ճառը։

Ծանր և վերին տատիճանի կատողի
քաղաքացիական կռիւմ, չնայած սպի-
տակ-գվարդիականների յեւրոպական
բուրժուազիայից ստացած ոգնությանը,
հաղթանակը տանում ե բանվորներն
ու չքավոր գյուղացիությունը։ Սկըս-
վում ե խաղաղ, սոցիալիստական շի-
նարարության առաջին շրջանը։

Այդ նոր պարագաներում ընկեր Լե-
նինը շարունակում ե անընդհատ հիշե-
ցնել մեր կուսակցությանը և նրա մի-
ջոցով ամբողջ բանվոր դասակարգին,
վոր սոցիալիստական շինարարության
ճակատում նույնպես մենք զգալի հե-
տևանքների կհասնենք միայն բանվոր-
ների և գյուղացիների միության մի-
ջոցով։

«Ամենահիմնական, ամենակարևոր
խնդիրը, դա բանվոր դասակարգի վե-
րաբերմունքն ե դեպի գյուղացիու-
թյունը, դա բանվոր դասակարգի մի-
ությունն ե գյուղացիության հետ, դա-
խոշոր գործարանի յերկար, ծանր,

բայց շահեկան դպրոցն անցած առաջ-
նավոր բանվորների հմտությունն է,
հմտությունը գործն աշխատեալ գնելու,
վոր իրենց կողմը գրավեն այն գյուղացի-
ական մասսան, վորին ճգմել է կապի-
տալիզմը, ճգմել կալվածատերերը, ճրգ-
մել է իր հին մուրացիկային, վողոր-
մելի անտեսությունը, վորպեսզի ապա-
ցուցե նրան, թե ինչպիսի դժվարու-
թյուններ ել վոր կրելու լինի այդ
ճանապարհին—իսկ դժվարությունները
շատ են, և աչքներս փակել նրանց հան-
դեպ մենք չենք կարող,—միայն այդ
միության մեջ է գյուղացիության
փրկությունը կապիտալիստների և կալ-
վածատերերի դարավոր լծից։ Միայն
բանվորների և գյուղացիների դաշինքի
ամրապնդմամբ է, վոր հնարավոր է
ընդհանրապես ազատել մարդկությունն
այնպիսի բաներից, ինչպես անցյալ
իմպերիալիստական սպանդանոցը, այն
վայրենի հակասություններից, վոր
մենք տեսնում ենք կապիտալիստական

աշխարհում այժմ ել, վորտեղ սակա-
վածիվ, մի բուռը ամենահարուստ
պետություններ խեղդվում են իրենց
հարստության մեջ, իսկ յերկրագնդի
հսկայական բնակչությունը տառապում
է չքավորությունից՝ հնարավորություն
չունենալով ոգտվել գոյություն ունե-
ցող կուլտուրայի և հարստության բա-
րիքներից»*։

Այս ընկեր Լենինն ասել է 1921
թվին։ Հետագայում մեր կուսակցու-
թյունն իր վորոշումների մեջ շատ ան-
գամ է կրկնել բանվորների և գյուղա-
ցիների մեջ սերտ միություն կապե-
լու անհրաժեշտությունը։ Յեւ յերբ
այժմ մեր հակառակորդների բանակից
մենք լսում ենք, թե «յերեսներս դե-
պի գյուղ» լողունգով մենք գյուղացի-
ներին փաղաքշում ենք միայն, մենք
իրավունք ունենք նրանց պատասխանե-
լու, վոր նրանք լպիրշ կերպով ստում են։

* Լենին, XVIII հատոր։ Զեկուցում խոր-
հուրդների IX համագումարում։

Խնչպես այդ յերևում է ընկեր Լե-
նինի ճառերից բերված վերոհիշյալ
քաղվածքներից, յուրաքանչյուր մարդ
կարող է համոզվել, Վոր մեր կուսա-
կցությունը, լինելով բանվոր դասակար-
գի կուսակցություն, յերբեք չի մոռա-
ցել գյուղացիության շահերը:

Աշխատավորության ազատագրման
համար մղվող մեր կռիվը մենք պատ-
կերացնում ենք իբրև մի կուռ միութ-
յուն բանվորների և գյուղացիների
միջև ուղղված բոլոր տիպի ճնշողնե-
րի դեմ անկախ այն բանից, նրանք
ազատամիտի յարլիկ են կրում, թե
բացարձակ պահպանողականի:

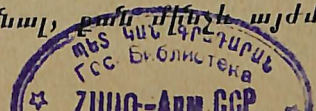
Այդ միությունն անցյալում ամենա-
լուրջ փորձությունների բովից է ան-
ցել: Նրան սպասում են ապագայում ել
ավելի ծանր փորձություններ: Բայց
մենք ավելի քան հավատացած ենք,
Վոր յեթե մեր կուսակցությունը միշտ
յուրաժամանակ և կանոնավոր կերպով
հաշվի առնի բոլոր այն պրոցեսները,

Վոր կծագեն սոցիալիստական շինարա-
րության զարգացման ընթացքում,
տա նրանց այնպիսի ուղղություն,
Վոր թե բանվորները և թե գյուղացի-
ներն զգան իրենց վիճակի ուղղակի
բարելավումը, ապա այդ միությունը
կլինի անհաղթելի և մեզ կհասցնի այն-
պիսի հասարակակարգի, յերբ վերջնա-
կանապես վոչնչացված կլինեն քա-
ղաքի և գյուղի միջև յեղած հակասու-
թյունները:

Յեւ քանի դեռ այդ չկա, խորհրդա-
րին իշխանության յուրաքանչյուր նոր
քայլը պետք է կշռվի թե քաղաքի և
թե գյուղի կշեռքներով, և յերբ յերկու
դեպքում ել արդյունքը զբաղան լինի,
նա կարող է ստանալ իր գործնական
կիրառումը:

Խորհրդային իշխանությունը ներկա-
յումս ապրում է ճիշտ այնպիսի շըր-
ջան, յերբ անհրաժեշտ է տնտեսական
զարգացման բնագավառում ավելի ա-
րագ ընթանալ, բան մինչև այժմ: Յեւ

99-06595

այդ անհրաժեշտ ե անել ամենից առաջ գյուղատնտեսութեան վերաբերմամբ: Բնական ե, վոր անհրաժեշտ ե ավելի մեծ ուշադրութիւն նվիրել գյուղական խնդիրներին, շուռ գալ «յերեսով դեպի գյուղ»:

Ի՞նչ ե նշանակում «յերեսներս դեպի գյուղը» լոգունգը:

Այդ նույն բանն ե, ինչ վոր բանվորներն եւ գյուղացիներն միութիւնը, կամ ինչ վոր մենք հասարակ ձևով կոչում ենք միացում: «Յերեսներս դեպի գյուղ» լոգունգն ընդգծում ե միայն, վոր ներկայումս գյուղում, ընդհանուր գյուղատնտեսութեան աճման ե մասնավոր ապրանքային հարաբերութիւնների հիման վրա, գյուղացիութեան մեջ տեղի յեն ունենում նոր պրոցեսներ:

Մեր կուսակցութիւնն ու բանվոր դասակարգը պետք ե ուշադրութեամբ հետեւեն, զննեն այդ պրոցեսները, դառնան «յերեսներով դեպի գյուղը», վորպեսզի բանվորներն ե գյուղացիներն

րի միութիւնը նաեւ այս անցման շրջանում ամբողջութեամբ ու լիովին պահպանի իր առաջվա ուժը:

Վորո՞նք են այն նոր փոփոխութիւնները, վոր տեղի յեն ունենում գյուղում:

Վերջին յերեք տարիների ընթացքում գյուղատնտեսութիւնն անընդհատ վերականգնվում ե: Բավական ե ցույց տալ միայն միջանի թվեր, վորպեսզի այդ բանը բոլորովին պարզ լինի:

Ցանքսի տարածութեան վերաբերյալ մենք ունենք հետեյալ աճումը:

Խ. Ս. Հ. Միութեան ցանքսի տարածութիւնը 1916 — 24 թվերին, հազար դեսիատիններով ե $\frac{0}{0} \frac{0}{0}$ -ով.

Աշխատանքային	$\frac{0}{0} \frac{0}{0}$	Գարնանաշին	$\frac{0}{0} \frac{0}{0}$	Ամբողջը	$\frac{0}{0} \frac{0}{0}$
1916 թ.					
27,337,7	100	59,545,2	100	87,382,9	100
1923 թ.					
26,525,3	95	44,335,7	74,5	70,861,0	81
1924 թ.					
28,158,9	101,3	49,082,8	82,1	87,241,7	88,4

Համարյա նույնպիսի թվեր մենք ունենք նաև անասունների աճման վերաբերյալ:

Ս. Ս. Հ. Միության անասունների թիվը 1916—24 թվերին, հաղարկան գլուխներով ու տոկոսներով.

Ձիեր	$\frac{0}{0} \frac{0}{0}$	Պոչոր յեղջերավոր անասուններ	$\frac{0}{0} \frac{0}{0}$
1916 թ.			
31,542,8	100	50,074,6	100
1923 թ.			
21,408,1	67,9	41,268,6	82,4
1924 թ.			
22,878,0	72,5	47,596,8	95

Այս յերկու աղյուսակները ցույց են տալիս, վոր գյուղատնտեսության ընդհանուր դրությունը տարեցտարի լավանում է, և մենք արդեն ինչպես ցանքսի տարածության, այնպես էլ անասունների տեսակետից հասել ենք 1916 թվի դրության համարյա $88\frac{0}{0}$ -ին:

Ձեռք բերած հաջողությունների վրա մենք վոչ մի դեպքում կանգ առնել չենք կարող: Ընդհակառակը, տարեց-

տարի մենք ավելի ևս պիտի լարենք մեր ուժերը, վորպեսզի գյուղատնտեսության զարգացումն ավելի արագ թափով առաջ ընթանա: Մեզ անհրաժեշտ է խաղաղ ժամանակվա դրությունից շատ առաջ անցնել, վորովհետև մենք գիտենք, վոր գյուղացիությունն այն ժամանակ էլ կիսաքաղց վիճակ էր ապրում: Իսկ մենք ցանկանում ենք, վոր գյուղացիությունն ավելի հարուստ լինի, բան էր միապետության ժամանակ:

Սակայն գյուղական բոլոր տնտեսություններն էլ միևնույն արագությամբ չեն վերականգնվում: Միքանիսը շատ արագ են աճում, մյուսները՝ ավելի դանդաղ, յերրորդներն էլ, ընդհակառակը, ավելի և ավելի յեն բայքայվում: Ուրիշ խոսքով՝ գյուղում տեղի յե ունենում դասակարգային շերտավորում. մի ծայրում առաջ է գալիս հարուստ գյուղացիների մի խումբ (կուլակներ), մի խումբ, վորը բանվորական ուժեր

վարձեյու, հողի վարձակալությամբ, ստրկական պայմաններով փոխառվական գործարքներով և այլ ճանապարհներով պլոկում ե գյուղացիության ավելի աղքատ շերտերին: Ներկայումս գյուղերում դեռ այնքան ել արագ չի կատարվում այդ պրոցեսսը: Կուլակները տնտեսությունները քանակությամբ դեռ շատ քիչ են, բայց և այնպես, մեր կուսակցությունն այդ յերևույթի կողքով չի կարող անտարբերությամբ անցնել և պետք ե այժմ ևեթ ձեռք առնի բոլոր հարկ յեղած միջոցները:

Գյուղական տնտեսությունների բարեկեցության աճման և գյուղի դասակարգային շերտավորման հետևանքով տեղի յեռնենում յերկրորդ յերևույթը — գյուղացիությունը մեծ ափսոսանքով ե ցուցաբերում իր հասարակական և ընդհանուր պետական հարցերի լուծման ժամանակ: Գյուղացին այլևս չի բավականանում միայն իր տնտեսության մեջ աշխատելով, նա ուզում ե

գործնական հասարակական աշխատանքներում իր մասնակցությունը հայտնաբերել:

Հասկանալի յե, վոր ամբողջ գյուղացիական մասսան ունի ափսոսանք չի ցուցաբերում: Գյուղացիությունից ջոկվում ե ավելի առաջավոր շերտը, կամ, ինչպես մենք այժմ նրան անվանում ենք, գյուղական ափսոսանք, վորը հանդիսանում ե գյուղական մասսաների կարծիքների և տրամադրությունների արտահայտիչը:

Մեր կուսակցությունը, վորպես բանվոր դասակարգի և գյուղացիության դեկավար, հատկապես ավելի ուշադրությամբ պետք ե վերաբերվի դեպի այդ առաջավոր գյուղացիները, քանի վոր նրանք արտահայտում են ամբողջ մասսայի տրամադրությունը:

Մեր կուսակցությունը պիտի աշխատի առաջ քաշել գյուղական ափսոսանքային մասը, վորն ավելի մոտ ե կանգնած մեր կուսակցությանն ու խորհրդ-

դային իշխանությանը: Այգալիսի ակ-
տիվ հանդիսանում են գյուղական չքա-
վորներն ու միջակները:

Գյուղի ժամանակակից պայմաննե-
րում մենք հաճախ նկատում ենք, վոր
ուներ գյուղացիությունն ավելի յե
ակտիվ, քան չքավորներն ու միջակ-
ները: Դա միանգամայն բնական է,
քանի վոր ուներ մասը սովորաբար
լրագրներ ե ստանում և նրանց միջո-
ցով ծանոթանում մեր դեկրետներին.
նա ավելի ազատ ե և ավելի մեծ ու-
շագրություն կարող ե նվիրել հասա-
րակական գործերին. նա վորպես հա-
րուստ, ավելի յե կապված քաղաքի հետ,
վորտեղից տեղեկություններ ե քաղում
խորհրդային իշխանության շինարարու-
թյան մասին:

Հասկանալի յե, վոր այդ ուներ մա-
սը չի կարող ամբողջ գյուղական մաս-
սայի իրական ցանկությունների ար-
տահայտիչը լինել: Սակայն, քանի վոր
մյուս մասը (չքավորները և միջակնե-

րը) չունի իր առաջնորդները, նա կա-
րող ե գյուղի ամբողջ հասարակական
կյանքի ղեկավարը դառնալ և տանել
իր յետեից ամբողջ գյուղական մասսան:

Հենց այստեղից ել առաջ ե գալիս
մեր կուսակցության առաջին և հեր-
թական խնդիրը՝ ոգնել չքավորներին
և միջակներին ստեղծելու իրենց ակ-
տիվ, վորը պարզ հասկանալի չքավոր-
ների ու միջակների և գյուղական վաշ-
խառուների. շահերի հակասությունը,
վորը պարզ գիտակցեր, թե գյուղացիու-
թյան բարեկեցությունը մեծապես կախ-
ված ե բանվորների և գյուղացիների
միջև յեղած կապի ու ժողովրդունից:
Գյուղում, անկասկած, կարելի յե առաջ
քաշել այգալիսի ակտիվ մոտ ժամանա-
կում: Իմպերիալիստական և քաղաքա-
ցիական կռիվների ընթացքում գյու-
ղացիներից շատերն անցել են ամենա-
լավ հասարակական դպրոցը: Նրանք
տեսել են՝ ինչպես են ապրում մարդիկ
տարբեր վայրերում, ծանոթացել են

բաղաժի կյանքին, բաղաժայիական կոիվներին շրջանում նրանցից շատերը յեղել են հրամանատարներ և ձեռք են բերել ամենորյա վարչական և տնտեսական փորձ: Կովից հետո նրանք վերադարձել են իրենց քայքայված տընտեսությունը, հեռացել են հասարակական աշխատանքներից և մինչև ականջները թաղվել են իրենց տնտեսությունը վերականգնելու աշխատանքներին մեջ: Այժմ նորից հնարավոր է այդ տարրը հաղորդակից անել հասարակական կյանքին այնպես, վոր նա դառնա գյուղական չքավորների և միջակների իրական առաջնորդը:

Բայց դրա վրայել մենք չենք կարող կանգ առնել: Չքավորների և միջակների այդ ակտիվը միայն այն ժամանակ ամբողջությամբ կկատարի իր պատմական դերը, յերբ վոր կկարողանա կանոնավոր շաղկապել գյուղացիության և բանվոր դասակարգին շահերը:

Այստեղից մեր կուսակցության ա-

ռաջ ամբողջությամբ առած կանգնում է մի առաջնակարգ խնդիր՝ սերտորեն կապվել գյուղական լայն մասսաներին հետ, դառնալ չքավորների և միջակների լիովին ճանաչված ղեկավարը: Իրականացնել այդ մենք կարող ենք միայն այն ժամանակ, յերբ ժամանակակից գյուղի ամենալավ մասը, վոր իրոք նվիրված է խորհրդային իշխանությանը, քաշենք մեր կուսակցության շարքերը:

Ո՞ւմից է բաղկացած գյուղի այդ ընտիր մասը, վորին պետք է քաշել մեր կուսակցության շարքերը:

Ամենից առաջ մեր կուսակցությունը պետք է իր ուշադրությունը դարձնի գյուղի այն ակտիվի վրա, վորն աճում է չքավորների և միջակների մեջ, չլարելով իր կապը գյուղական տնտեսությունից: Ավելի պարզ ասած, արդի մաճը բռնող այն գյուղացիները, վորոնք դործոն մասնակցություն են ցույց տալիս գյուղի հասարակական գործի-

լուսւմ և շատ անգամ են գործով ապացուցել իրենց խորհրդային իշխանութեանը նվիրված լինելը, հանդիսանում են այն առաջին և վերին աստիճանի կարևոր խավը, վորը պետք է բաշել մեր կուսակցութեան շարքերը:

Կուսակցութեանն ամենասերտ կերպով պետք է կապվի գյուղական լայն մասսաների հետ: Գյուղական կոմունիստը պիտի լինի գյուղի չքավորների և միջակների ճանաչված և հարգված առաջնորդը: Ո՞ւմ ավելի շատ կվստահի գյուղացիական մասսայի այդ շերտը: Իհարկե իր գյուղացուն, վորը նրա կողքին վարում է իր տնտեսութեանը, բայց վորը կարողանում է վոչ միայն լավ տնտեսատեր լինել, այլ և լավ հասարակական գործիչ, և վճռականորեն ու համարձակ պաշտպանում է նրանց շահերը:

Մեր կուսակցութեանը պետք է կարողանա ջոկել գյուղացիութեան այդ բնութիւն և հավատարիմ մասը, լուրջ

աշխատանք թափի նրա զստիարակութեան վրա և դարձնի նրան մեր կուսակցութեան իսկական և անձնուրաց անդամ: Յեթե այդ խնդիրը մեզ հաջողվի իրականացնել մոտիկ ապագայում, անկասկած մեր կուսակցութեանը գյուղական լայն մասսաների աչքում ավելի մեծ հեղինակութուն և հարգանք ձեռք կբերի, քան այժմ:

Մյուս վոչ պակաս կարևոր շերտը, վորից մեր կուսակցութեանն ոգնութեան պիտի ստանա, գյուղական կոմյերիտմիութեանն է: Գյուղում կոմյերիտմիութեանը շատ արագ թափով է զարգանում: Նա ձեռք է բերում գյուղացիութեան մեջ ավելի և ավելի մեծ հարգանք:

Այն կազմակերպութեանը, վորը մոտ անցյալում միայն ծաղրի յեր արժանանում, այժմ դառնում է, և շատ տեղերում արդեն զարձեկ է մի կազմակերպութեան, վորն արժանանում է գյուղական մասսաների ամենալավ

դովասանքներին: Դրա ամենալավ ապացույց հանդիսանում է այդ կազմակերպության վերին աստիճանի արագ աճումը:

Ներկայումս գյուղում արդեն կա մոտ 600,000 կոմյերիտական: Մենք վոչ մի կերպ չենք կարող և չպետք է արգելք հանդիսանանք այդ աճմանը, քանի վոր գյուղական յերիտասարդության ձգտումը զեպի աշխատանք հրահայական է: Բայց մենք պետք է ապահովենք, վոր կուսակցությունը Կոմյերիտամիության մեջ ունենա առողջ, ղեկավարող մի միջուկ: Ահա, առաջին հերթին այդ կողմը պետք է զարձնել կուսակցության ուշադրությունը, և այստեղ, պետք է պարզ ասել, ամեն ինչ բարեհաջող վիճակի մեջ չէ: Կուսակցական միջուկը Կոմյերիտամիության մեջ ամբողջովին կազմում է 80/0-ից վոչ ավելին, իսկ գյուղի համեմատությամբ՝ ավելի պակաս, իջնելով մի քանի նահանգներում մինչև 10/0: Գյուղի

կոմյերիտական բջիջների ղեկավարող կազմի մեջ մենք նույնպես միշտ կուսակցության անդամ չունենք: Այսպես, որինակ, Կոմյերիտամիության բջիջներ մոտ 27,000 են, և միայն 7,800-ում քարտուղարները կուսակցական են: Ճիշտ է, Կոմյերիտամիության բջիջները քարտուղարներն այնպիսի տղաներ են, վորոնք հաճախ վոչնչով չեն տարբերվում կուսակցականներից, բայց և այնպես այդպիսի դրությունն աննորժալ է և ուղղումն է պահանջում: Կոմյերիտամիության մեջ այժմ արդեն ահագին քանակությամբ տղաներ կան, վորոնք ապրել են կոմյերիտական հասակը, վորոնք վորոշ ժամանակից հետո պետք է դուրս գան նրանից: Այդ տղաներն արդեն վարժվել են կազմակերպչական աշխատանքներին և հասարակական կյանքին, նրանք կազմակերպչական հմտություններ են ձեռք բերել, նրանք այդպիսի աշխատանքների կարիք են զգում: Դրանց լավագույն մասը

պետք ե քաշել կուսակցության շար-
քերը:

Բոլորովին առանց վախենալու, ընդ-
հակառակը, մեծ շահավետությամբ, կա-
րելի յե մոտակա ամիսների ընթացքում
կուսակցության մեջ առնել 25,000-ից
մինչև 30,000 գյուղական կույրերի տա-
կան: Այդ գյուղական հասունացող նոր
կադրը ապագա գյուղի կյանքում մեծ
դեր ե խաղալու: Խոշոր չափով նրանցից
ե կախված, թե ինչպիսի գյուղ կունե-
նանք մենք 10-15 տարի հետո: Այդ
գյուղը պետք ե լինի խորհրդային: Հար-
կավոր ե միայն այժմ արդեն լուրջ
աշխատանք թափել նրա ապագա դե-
կավարների վրա:

Գյուղի յերրորդ շերտը, վորի վրա
հարկավոր ե ուղադրություն դարձնել
և քաշել նրան կուսակցության մեջ,—
կանայք են: Չնայած գյուղական կա-
նանց վերին աստիճանի մոռացված
լինելուն, մեր կինբաժինները գյուղում
պատգամավորների ժողովների միջոցով,

այնուամենայնիվ, ստեղծեցին կանանց
հասարակականության ուժեղ միջուկ:
Այն գեղջուկ կինը, վորն ակտիվ մաս-
նակցություն ե ցույց տալիս հասարա-
կական կյանքին, հանդիսանում ե խոր-
հրդային իշխանության և կուսակցու-
թյան ամենալավ բարեկամը:

Գեղջուկ կինը, մինչև իր ակտիվ
հասարակական գործիչ դառնալը, պետք
ե անցնի տղամարդկանց ծաղրի դա-
ժան ուղին, վորոնք չեն կարողանում
հաշտվել կնկա (баба) իշխանության
հետ: Այդպիսի կինը պետք ե ունենա
ուժեղ բնավորություն, մեծ վճռակա-
նություն և խորը ըմբռնում այն բա-
նի, թե միայն խորհրդային իշխանու-
թյան ժամանակ ե, վոր կանայք իրոք
կարող են ազատագրվել ճորտությու-
նից: Վոչ մի կերպ կուսակցությունը
չի վտանգվի, յեթե նրանց ամենալավ
մասը մտնի կուսակցության մեջ:
Նույնիսկ ավելին — մեր կուսակցու-
թյունը չի կարող կանանց լիակատար

ազատագրման իր խնդիրը իրականացնել, յեթե գյուղական կանանց աճող ակտիվի ամենալավ մասը կուսակցութեան շարքերը չգրավվի:

Ձորրորդ և առաջին յերեքից վոչ պակաս կարևոր շերտը, վորին պետք է քաշել մեր կուսակցութեան շարքերը— բատրակներն են:

Գյուղի գասակարգային շերտավորումը խորանուստ եւ. դրա հետեանքով գյուղում պետք է առաջ գա բատրակների քիչ-շատ ուժեղ կադր: Այդ գյուղատնտեսական բանվորների գասակարգային վիճակը շատ մոտ է քաղաքի պրոլետարիատին, և, անկասկած, նրա շահերն եւ միևնույնն են, ինչ վոր պրոլետարիատինը: Մինչև այժմ բատրակները գյուղում շատ աննշան դեր եյին խաղում, վորովհետև ցարական ինքնակալութունը նրանց խավարի մեջ եր պահում. նրանց քաղաքի բանվորներից ավելի եյին շահագործում, և, շնորհիվ իրենց ցրվածութեան և անգի-

տակից լինելուն, նրանք չեն կազմակերպվել արհեստակցական միությունների մեջ:

Ներկայումս այդ շերտն արդեն համախմբվում է արհմիությունների շուրջը: Այնտեղ նա հնարավորություն ունի զգալիորեն բարձրացնել իր կուտուրական մակարդակը, և նրա դերը գյուղում տարեցտարի պիտի մեծանա: Նրանց ընտիր մասը պետք է մտնի մեր կուսակցութեան շարքերը: Գյուղի այդ շերտի համար կուսակցութեան մեջ մտնելու պայմանները կարելի յե զգալիորեն թեթևացնել:

Վերջապես գյուղի հինգերորդ շերտը, վորից մեր կուսակցությունը, ճիշտ ե, քիչ բանակուլթյամբ, ուժեղ է քաղում, հանդիսանում են ուսուցիչները, բժիշկները, գյուղատնտեսները և այլն:

Խնտելի գեներալայի, և հատկապես գյուղական ուսուցչութեան մեջ, վերջին ժամանակներս անկասկածելիորեն առաջ է յեկել նոր բեկում: Խորհրդա-

յին իշխանությանը համակերպվողներին նրանք դառնում են ուղղակի մեր կուսակցության աշխատակցությունը փնտռողներ։ Ուսուցիչների համամիութենական համագումարում այդ տրամադրությունն առանձին ուժգնությամբ ընդգծվեց։ Այսպիսի պարագաներում միանգամայն պարզ է, վոր մեր կուսակցությունը պիտի միջոցներ ձեռք առնի, վորպեսզի ուսուցչության փորձաքույն, բայց իրոք լավագույն մասը, վորը հասարակական աշխատանքներում ակտիվ մասնակցություն է ցուցաբերում, նրա շարքերը գրավվի։

Ուսուցչի ակտիվությունն ասելով չպետք է հասկանալ միայն նրա ներկայացումներ, խմբերգային և յերաժշտական խմբակներ կազմակերպելու աշխատանքները, այլ կոոպերացիայի, գյուղկոմների, գյուղխորհուրդների և այլ շինարարական լուրջ աշխատանքների ժամանակ նրա ցուցաբերած մասնակցությունը։ Մեր կուսակցությանը

լուրջ ոգուտ կարող է բերել միայն այնպիսի ուսուցիչը, վորը գյուղացիության մեջ հեղինակություն ունի և վայելում է նրա հարգանքն ու միաժամանակ ուսուցչական շրջանում հմուտ մանկավարժ է։ Գյուղում հետզհետե ստեղծվում է ուսուցչական այդպիսի շերտ, հատկապես յերիտասարդ, խորհրդալի ն ուսուցիչներին. և նրա ընտիր, ավելի նվիրված մասը կարելի է գրավել կուսակցության շարքերը։

Մեր բջիջները միքիչ ավելի զգուշ պետք է վերաբերվեն գյուղական կազմակերպություններին ոժանդակող տեխնիկական պերսոնալի կուսակցության մեջ ընդունելու խնդրին, քան մինչև այժմ էր։ Այդ տարրն ընդհանրապես շատ է կապված գյուղական բջիջների անդամների հետ, և նրա համար շատ ավելի հեշտ է ընկնել կուսակցության մեջ, բայց նրա տված ոգուտն ամենից քիչ է։ Սովորաբար գյուղի այդ ծառայող տարրը կտրված է գյու-

դական մասնաշաղկապ, վերելից ե նայում նրա վրա և վոչ մի դեպքում չի կալ ող դառնալ գյուղական լայն մասսաների հետ շաղկապող տարր: Մինչդեռ, մինչև վերջին ժամանակները, այդ տարրը գյուղացու անվան տակ բավականին մեծ քանակությամբ թափանցում ե մեր կուսակցության շարքերը: Այդ պատճառով գյուղական բնակիչները գյուղի այդ շերտը կուսակցության շարքերն ընդունելիս պետք ե ավելի քննադատորեն վերաբերվեն, քան մինչև այժմ:

Վերոհիշյալ խնդիրները միայն այն ժամանակ կիրականանան, յերբ զգալիորեն կհեշտանա կուսակցության մեջ մտնել ցանկացող գյուղացիների ընդունելությունը: Գյուղում հարկավոր քանակությամբ հանձնարարություններ գտնելն այնքան ել հեշտ չի: Այդ պատճառով XIV կուսկոնֆերենցիայում վորոշում ե ընդունված, ըստ վորի կուսակցության մեջ մտնող գյուղացիներ-

րից պահանջվելու յե միայն յերկու հանձնարարություն, յերկուական տարվա ստաժով: Գյուղում այդ ել շատ անգամ դժվար ե ճարել, քանի վոր հաճախ միքանի գյուղին ընկնում ե մի բնակիչ, յերբեմն ել նույնիսկ ամբողջ շրջանին մի բնակիչ: Այդպիսի պարագայներում հանձնարարություններ գտնելը վերին աստիճանի դժվար ե: Կուսակցական կոնֆերենցիան դրանից յեկնելով՝ վորոշել ե. «Պարտավորեցնել տեղական ղեկավարող կազմակերպություններին գյուղում, վորպեսզի վորտեղ գյուղացիների և բաւորակների մեծ հոսանք կա դեպի կուսակցությունը, բայց չկան հանձնարարության իրավունք ունեցող կուսակցականներ, այնտեղ գործողդ կուսակցական աշխատողներ՝ ծանոթանալու կուսակցության մեջ մտնել ցանկացող գյուղացիների հետ և հարկ յեղած դեպքում նրանց անհրաժեշտ կուսակցական հանձնարարությունները տալու»:

Այսպիսով կուսակցութիւնն ստեղծել է բաժական բարենպաստ պայմաններ, վորպեսզի գյուղացիութեան լավագոյն մասը կարողանա մտնել իր շարքերը: Տեղական գյուղըջիջները պետք է ամեն ջանք գործ դնեն, վորպեսզի ի կատար ածեն այդ խնդիրները: Անհրաժեշտ է հատուկ ուշադրութիւն դարձնել կուսակցութեան մեջ մտնել ցանկացողների խնդիրն ավելի շուտ կատարելու վրա: Դիմում տալու որից մինչև վերջնականապես հաստատելը կամ մերժելը յերկու ամսից ավելի չպետք է տևի:

Խոսելով կուսակցութեան մեջ ավելի շատ գյուղացիներ ընդունելու մասին, քան մինչև այժմ եր, մենք, սակայն, չպետք է մոռանանք, վոր մեր կուսակցութիւնը բանվոր դասակարգի կուսակցութիւն է և անցել է անասելի ծանր փորձութիւնների բովից, վոր նրա պրոլետարական միջուկը բաղկացած է յեղել իսկապես բանվորու-

թյան լավագոյն, տոկուն ուժերից: Մեր կուսակցութեան մեջ գյուղացիներ ընդունելու ժամանակ մենք պետք է լավ հիշենք, վոր մեր կուսակցութեան դռները բաց են միայն նրանց համար, վորոնք իսկապես գործով պատրաստ են պաշտպանելու բանվոր դասակարգի և գյուղացիութեան շահերը, վորոնք իրենց պարզ հաշիվ են տալիս, վոր մեր կուսակցութիւնն ստիպված պիտի լինի դիմանալ դեռ շատ ծանր փորձութիւններ:

Մենք գյուղացիներին կուսակցութեան մեջ ընդունելու համար վոչ մի հատուկ կամպանիա չենք անցկացնում: Մենք ընտրում ենք միայն գյուղացիութեան այն իսկապես լավ մասը, վորն անկասկածելիորեն նվիրված է կուսակցութեան շահերին և խորհրդային իշխանութեանը:

Այդ պատճառով անհրաժեշտ է, վոր մեր գյուղական կազմակերպութիւնները չընկնեն արտաքին ձևի յետևից,

այլ գյուղացիներին կուսակցութեան շարքերը գրավելու գործով զբաղվեն ամենայն լրջութեամբ:

Գյուղական միջավայրում առաջավոր-կոմունիստներ ստեղծելու աշխատանքների հետ միաժամանակ անհրաժեշտ է կուսակցական գործիչներ շարունակ քաղաքից գյուղ:

Յեթե այդ շարունակում վրա մինչև վերջին ժամանակներս հարկավոր ուշադրութեամբ չի դարձվել, ապա այժմ այստեղ պետք է ցուցաբերել մեծ զգուշութիւն: Գյուղին պետք է տալ այնպիսի կոմունիստ, վորը նախ իրոք թարմացնող մթնոլորտ կարող է մտցնել գյուղական բնակչի ամբողջ աշխատանքի մեջ, և յերկրորդ, համաձայն կլինի աշխատել գյուղում յերկար ժամանակ, վորպեսզի գյուղացիները չնայեն նրա վրա իբրև «ոտարի», այլ իբրև մշտական աշխատավորի, վորը պատասխանատու յէ գյուղացիութեան առջ գյուղում կատարած իր ամբողջ

հասարակական աշխատանքների համար:

Այդպիսի ուժեղ կարը մենք կարող ենք ստեղծել ամենից առաջ այն ընկերներից, վորոնք գյուղ են գնում աշխատելու կամավոր կերպով՝ գիտակցելով այն մեծ պատասխանատւութիւնը, վորը նրանց վրա յէ դրվում: Այն կոմունիստը, վորը համաձայնում է գյուղ գնալ այն պայմանով, վոր վեց ամսից կամ մի տարուց հետո անպատճառ յետ կանչվի, կուսակցական աշխատանքների բարելավման գործի տեսակետից վոչ մի զգալի օգուտ չի կարող բերել: Քաղաքի կազմակերպութիւնների անելիքը կայանալու յէ նրանում, վոր գյուղի համար կամավորներ հավաքեն: Հասկանալի յէ, վոր ամեն մի կամավոր չի կարող գյուղ ուղարկվել: Կուսակցական որգաններն այդ տեսակետից պետք է ցուցաբերեն ամենամեծ զգուշութիւն: Գյուղն ամենից առաջ կարիք ունի քաղաքից յէ կաժ այնպիսի կամավորի, վորն իրոք կմտցնի աշխատանքի

մեջ թարմ հոսանք, կկարողանա մոտենալ գյուղացիությանն աշնպես, ինչպես ասել ե ընկեր Լենինը. «Բոլոր գիտակից բանվորները—Պիտերի, Իվանով-Վազնեսենսկու, Մասկվայի, վորոնք յեղել են գյուղում, բոլորը պատմում եյին այն մասին, թե ինչպես մի շարք, ըստ յերևութին խոշոր թյուրիմացություններ վերացվում, մեղմացվում եյին նրանով, վոր դուրս եյին գալիս խելացի բանվորներ, վորոնք գրքի լեզվով չեյին խոսում, այլ գեղջուկին հասկանալի լեզվով, խոսում եյին վոչ իբրև հրամայողներ, այլ իբրև դրությունը պարզաբանող ընկերներ»*։

Այդ պատճառով գյուղ ուղարկվող աշխատողները պետք ե յենթարկվեն ամենախիստ ընտրության։ Գյուղ ուղարկելուց առաջ պետք ե նրանց բոլորին ծանոթացնել այն գործնական միջոց-

* Լենին. «Դեպի միջակ գյուղացիությունն ունենալիք վերաբերմունքի մասին»։ XVI հատոր։

ների հետ, վոր գործադրվում են կուսակցականների և խորհրդային կազմակերպությունների կողմից։ Գյուղ յեկող կոմմունիստն անմիջապես պիտի իմանա բոլոր այն կոնկրետ խնդիրները, վոր կանգնած են իր առաջ։

Հատուկ ուշադրություն պիտի դարձնել այն բանի վրա, վոր գյուղ գնացող աշխատողը ծանոթ լինի Հիմնական Որենքներին (Հողային որենսդիրք, Անտառային որենսդիրք, Քաղաքացիական որենսդիրք), նույնպես և վերջին կարևոր դեկրետներին (գյուղատնտեսական հարկի մասին, բանվորական ուժի վարձման մասին և այլն)։ Յուրաքանչյուր գյուղ յեկող գյուղացիության կողմից յենթարկվում ե փորձության ամենից առաջ այս ապարիզում, և յեթե նա գյուղում հանդես ե գալիս իբրև որենքների խելացի մեկնաբանող, նա հենց սկզբից արդեն ապահովում ե իր համար մեծ ժողովրդականություն։

Գյուղի համար առաջին հերթին կամավորները ընտրելով՝ կուսակցությունը չի կարող հրաժարվել նաև մորիլիզացիայից։ Գյուղը լավ վորակման մի շարք աշխատավորների կարիք ե զգում։ Յեվ յեթե այդպիսիները չեն ցանկանում կամավոր կերպով գնալ, կուսակցությունը չի կարող կանգ առնել մոբիլիզացիայի առաջ։

*
* *

Վերևում արդեն մատնանշված ե, վոր մեր կուսակցությունը պետք ե բոլոր միջոցներով ոգնի գյուղական չքավորությանը և միջակներին, վորոնք ընդունակ կլինեն պաշտպանել այդ շերտի շահերը։ Բայց ի՞նչպես անել այդ։

Գյուղական ակտիվի դաստիարակության համար ամենալավ դպրոցը հանդիսանում ե գործնական մասնակցությունը գյուղի հասարակական-տնտեսական կյանքին, և առաջին հերթին գյուղխորհրդում աշխատելը։

Բոլոր միջոցներով ոժանդակել գյուղական չքավորների և միջակների առաջավորներին, վորպեսզի գյուղխորհուրդներում և ուրիշ հասարակական որգաններում իրենց մասնակցությունը ցուցաբերեն— ահա մեր կուսակցության ամենահետաձգելի անելիքը։

Մինչև այժմ խորհուրդները տեղերում դեռ շատ թույլ են աշխատում։ Նրանք իրենց աշխատանքը չեն կապում գյուղական լայն մասսաների հետ և չեն լուծում գյուղի անմիջական կուլտուրական և տնտեսական կարիքները։

Կենդանացնել գյուղխորհուրդներին գործունեյությունը մենք կարող ենք այն ժամանակ միայն, յերբ գյուղական ավելի լայն մասսաներին մասնակից կանենք նրանց աշխատանքին և նրանց տնտեսական ավելի լայն իրավունքներ կտանք։

Գյուղխորհրդի աշխատանքը պետք ե կառուցվի այն ձևով, վոր հա կարողանա բավարարել բնակչության կող-

մից հարուցած բոլոր հարցերը: Սովորաբար ժողովներում, իրենց հասարակական տնտեսական հարցերը լուծելու համար, ընտրվում են ամեն առանձին դեպքում հատուկ լիազորներ, և այսպիսով այն տպավորութիւնն է ստացվում, վոր գյուղխորհուրդը միայն վարչական միավոր է, վորը հարկերն է հավաքում, տուգանքներ դնում և այլն, բայց չի բավարարում գյուղացիութեան հարուցած տնտեսական հարցերը:

Մինչդեռ խորհրդային իշխանութիւնն այնպես է կառուցված, վոր տեղական խորհուրդները հանդիսանում են ինքնավարութեան ամենաբարձր մարմինը, վորը պարտավոր է բավարարել այն հասարակութեան բոլոր հարցերը, վորին ինքն սպասարկում է:

Այդ կանոններն ամեն ժամանակ տեղերում չեն իրագործվում. հետեւանքն այն է լինում, վոր գյուղացիութիւնը կորցնում է ամեն մի հետաքրքրութիւն դեպի գյուղխորհրդի աշխատանքները:

1924 թվի աշնան խորհուրդներին ընտրութիւնները ցույց տվին, վոր գյուղացիութիւնը շատ թույլ մասնակցութիւն ցույց տվեց նրանց: Ամենից առաջ՝ նրա համար, վոր նրանք չեյին համարում գյուղխորհուրդը գյուղի շահերն իրոք տնտեսապես պաշտպանող մի կազմակերպութիւն, և յերկրորդ, վոր ընտրութիւններին ժամանակ միշտ չի պահպանվում լիակատար ազատութիւն: Տեղական կուսակցական բջիջները հնարավոր եյին համարում, առանց հիմնական գյուղացիական մասսայի հետ հարկ յեղած համաձայնեցման դնել իրենց ցուցակները և պնդել իրենց թեկնածուներին անցկացնելու վրա՝ ցուցակներով քվեարկութեան միջոցով:

Գյուղացիութեան բողոքներին հարկ յեղած ուշադրութիւնը չի նվիրվում, և հաճախ ճնշում գործ դնելով ցուցակները փաթաթվում եյին ընտրողների վզին: Շատ բնական է, վոր գյուղ-

դացիության ավելի ակտիվ մասը բողոքում եր նման ձևերի դեմ, և այնտեղ, վորտեղ տեղի եյին ունեցել նման դեպքեր, ընտրությունները բեկանվում եյին:

1924-1925 թվի ամբողջ ձմեռվա ընթացքում տեղի յեր ունենում գյուղխորհուրդների վերընտրական պայքարը: Այստեղ մենք այժմ նկատում ենք տեղական կուսակցական կազմակերպությունների նոր սխալները: Յեթե աշնանային ընտրությունները տեղի եյին ունենում բշիշի կամ շրջկոմի ճնշման տակ, ապա ձմեռային վերընտրություններում բշիշները յերեւան են բերում իրենց լիակատար պասսիվությունն ու շփոթվածությունը:

Գյուղխորհուրդները կենդանացնելու լոգունգը և ցուցակներով ընտրություն կատարելու յեղանակի վերացումը հասկացվում ե այնպես, վոր բշիշը պասսիվ վերաբերմունք պիտի ցույց տա դեպի ընտրությունները:

Մինչդեռ հենց այն պատճառով, վոր ընտրությունների ժամանակ անհրաժեշտ ե համարվել ավելի լայն դեմոկրատական սկզբունքներ պահպանելը՝ բշիշը պետք ե ամենաուշագիւր կերպով զբաղվեր նախապատրաստական պայքարով:

Մենք փոխում ենք մեր աշխատանքի միայն մեթոդը, իսկ նրա ներքին բովանդակությունը վնչ մի դեպքում: Յեթե ռազմական կոմսունիզմի շրջանում և անմիջապես նրանից հետո մենք ստիպված եյինք խորհուրդների ընտրությունների ժամանակ հրամայելու, թեկնածուներ փաթաթելու յեղանակը կիրառել, ապա այժմ, յերբ գրությունը գյուղում սուր կերպով փոխվել ե, անհրաժեշտ ե գյուղական հիմնական մասսայի հետ մի ընդհանուր լեզու գտնել:

Կուսակցական բշիշի թեկնածուները պետք ե համապատասխանեն գյուղական չքավորներին և միջակներին, պետք ե ճանաչվեն այդ ամբողջ մասսայի կողմից

իբրեւ իրենց շահերի իսկական պաշտպան-
ներ:

Մինչդեռ ժամանակակից գյուղի հա-
սարակական կյանքում մենք հաճախ
նկատում ենք հետեւյալ պարագաները.
գյուղացիութեան ունեւոր մասն ունի
իր հաստատուն առաջնորդը (կամ մի-
քանիսը), վորի թեկնածութիւնը նա
դնում է յուրաքանչյուր ընտրութեան
ժամանակ, միահամուռ կերպով քվեար-
կում է նրա ոգտին և անպայմանորեն
վստահում է նրան: Այդ յերեւոյթը մենք
աւելի սակավ ենք նկատում գյուղա-
կան չքավորների և միջակների մեջ:
Նրանց ձայներն ընտրութիւնների ժա-
մանակ հաճախ բաժանվում են բազ-
մաթիւ թեկնածուների մեջ, այդ պատ-
ճառով նրանք տապալվում են, չնա-
յած այն բանին, վոր բացարձակ մեծա-
մասնութիւն են կազմում: Գյուղական
կոմմունիստը դեռ չի դարձել չքավոր-
ների և միջակների ամբողջ մասսայի
իսկական ղեկավարը: Շատ հաճախ չքա-

վորների աննշան մասն է միայն հաս-
տատուն և միաբան պաշտպանում կոմ-
մունիստին իբրեւ իր ղեկավարի: Մեզ
անհրաժեշտ է իսկական գյուղական
միջավայրից առաջ քաշել այնպիսի
կոմմունիստների, վորոնք կկարողանան
հանդիսանալ գյուղական հիմնական
մասսայի իսկական, ճանաչված առաջ-
նորդները:

Այդ անեւն այնքան ել հեշտ չէ: Գյու-
ղական չքավորների և միջակների ա-
ռաջնորդ ղառնալու համար պետք է
գործնական աշխատանքով ապացուցել
կուլակների հարձակումներից նրանց
շահերը պաշտպանելու իսկական հըմ-
տութիւնը:

Կարողանալով են մեր կոմմունիստ-
ները գյուղում այդ անել:

Քիչ դեպքում:

Շատ աւելի հաճախ մենք նկատում
ենք այնպիսի դեպքեր, յերբ գյուղա-
կան կոմմունիստը պահպանել է իր
մեջ ռազմական կոմմունիզմի ժամա-

նակաշըջանից դեռ շատ բան և չքավորների ու միջակների շահերը պաշտպանելու ամենալավ միջոցը համարում ե բռնությամբ լռեցնել այն բոլորին, ովքեր քննադատորեն են վերաբերվում դեպի աշխատանքը, ովքեր սիրում են մատնացույց անել այն սխալները, վոր գործում ե խորհրդային իշխանությունը: Աշխատանքի այդ ձևը հասցնում ե այն հետևանքին, վոր գյուղացիության հիմնական մասսան կազմող միջակները, տեսնելով աներկբայելի սխալները և այն, վոր կոմմունիստները բռնությամբ լռեցնելով ծածկում են այդ սխալները, յենթարկվում են կուլակների չարախոսություններին և ընկնում նրանց ազդեցության տակ:

Հաճախ մենք նկատում ենք տեղական կոմմունիստների աշխատանքների մեջ նաև տարբեր մի յերևույթ, յերբ նրանք աշխատում են բոլորովին վերացնել աղքատի, միջակի և կուլակի մեջ յեղած սահմանագիծը՝ ընդհանուր գյու-

ղացիական քաղաքականություն վարելով: Այդպիսի թեբուժմ առաջինից ավելի պակաս փաստալար չե, քանի վոր նա բոլորովին բաց ե թողնում կուլակի ընդհանրությունը, վորն իրեն համարում ե խորհրդային իշխանության աղատարարը և չքավորներին ծպտալ չի թույլ տալիս (загоняет бедноту в подполье):

Կա չքավորների մի ամբողջ շերտ, վորը հասարակական խնդիրներին բոլորովին չի խառնվում: Նա նույնիսկ ընդհանուր-հասարակական ժողովներին չի գալիս: Արդյոք մեր գյուղական բջիջներն այդ ուղղությամբ վորևե միջոց ձեռք առնում են: Սովորաբար վոչ:

Ընդհանրապես պետք ե ասել, վոր գյուղբջիջները հարկավոր ուշադրություն չեն դարձնում գյուղական ժողովների վրա:

Ժողովի քննությանը դրվող որակարգը շատ քիչ դեպքերում ե նախապես քննության յենթարկվում բջիջում: Այդ

պատճառով բջիջի անդամները կամ բուրորվին լուռւմ են և կամ դուրս են գալիս միմյանց հակասող առաջարկներով: Մինչդեռ վերջին ժամանակներս ժողովները նորից անագին նշանակութիւն ունեն: Շատ գյուղերում այգւլիսի ժողովներ գումարվում են համարյա ամեն շաբաթ: Այդ ժողովներում սովորաբար կարգացվում են խորհրդային իշխանութիւն ամենակարեւոր կարգադրութիւնները: Լավ կլիներ, յետե բջիջը հանձնարարել իր առանձին անդամներին, վոր ուշադրութիւնբ ուսումնասիրեն խորհրդային իշխանութիւն այն հերթական դեկրետները, վոր պետք է կարգացվեն այդ ժողովում, և դուրս գան իբրեւ այդ դեկրետի իսկական բովանդակութիւն մեկնաբանողներ, մատնանշելով այն, վոր նա նպատակ ունի չքավորների և միջակների շահերի պաշտպանութիւնը:

Այն ժամանակ չքավորներն ու միջակները կստանային խորհրդային իշ-

խանութիւն կարգադրութիւններ ճիշտ մեկնաբանութիւնն ու ճշտորեն կրմբունելին այն: Այն ժամանակ չքավորներն ու միջակները կգնահատեն բջիջի ծառայութիւնները, և նրա անդամները կկարողանան գյուղացիութիւն այդ անագին մեծամասնութիւն իսկական դեկավար առաջնորդները դառնալ:

Գյուղացիական լայն մասսաների կողմից ճանաչված կուսակցական առաջնորդներ ստեղծելու աշխատանքների հետ միաժամանակ անհրաժեշտ է զբաղվել նաև այն բանով, վոր շարունակ նորանոր անկուսակցական գյուղացիների խմբեր զրավեն դեպի խորհուրդների աշխատանքները:

Մեր ութնամյա խորհրդային աշխատանքի փորձը ցույց է տալիս, վոր խորհուրդներում ընտրվում են անագին թվով անկուսակցական գյուղացիներ և բանվորներ, վորոնք խորհուրդներից վերադառնում են իրենց տնտեսութիւնները կամ իբրեւ կոմմունիստ

և կամ իբրև խորհրդային իշխանութ-
յան բարեկամ ու պաշտպան:

Մեր կուսակցութիւնը վոչ միայն
չպիտի վախենա աւտիվ գյուղացիու-
թյանը—անկուսակցական միջակներին
և չքավորներին ավելի և ավելի խոր-
հրդային աշխատանքի գրավելուց, այլ,
ընդհակառակը, պետք է բոլոր միջոց-
ներով պաշտպանի այդ, նրանց շարու-
նակ ավելի պատասխանատու աշխա-
տանքների մղելով:

Խոսելով խորհուրդների գործունե-
յութիւնը կենդանացնելու անհրաժեշ-
տության մասին՝ մենք նկատի ունենք
վոչ միայն խորհուրդներն իբրև այդ-
պիսին, այլ միաժամանակ նաև գյու-
ղի մնացած բոլոր հասարակական-տըն-
տեսական կազմակերպութիւնները:
Այդ կազմակերպութիւններին են պատ-
կանում ամենից առաջ գյուղական փո-
խադարձ ոգնության կոմիտեները և
բոլոր տիպի կոոպերացիաները:

Յեւ յայս կազմակերպութիւնների
համար ամբողջ խստությամբ պահպան-
վում են վերոհիշյալ դեմոկրատական
բոլոր սկզբունքները՝ ազատ ընտրու-
թիւն, ընտրված մարմինների լիակա-
տար հաշվետվութիւն իրենց ընտրող-
ների առաջ և այլն:

Գյուղում կոոպերատիվ աշխատանքը
կարող է կանոնավոր դարգանալ միայն
այն դեպքում, յերբ այդ աշխատանքին
կլծվեն իրոք գյուղացիական լայն մաս-
սաները, վորոնք այդ մասնակցութիւ-
նից կստանան իրական ոգուտներ:

Այդ նյութական ոգուտները, շատ
բնական է, ամենից առաջ ստանում է
գյուղացիության ունևոր և միջակ մա-
սը, վորը կոոպերացիայի միջոցով կապ-
վում է շուկայի հետ՝ աշխատելով ա-
վելի բարձր գին ստանալ իր գյուղա-
տնտեսական հում նյութերի համար և
վաստակների բաժանման ժամանակ
ստանում է ամենամեծ մասը, վորով-
հետև սովորաբար վաստակը բաժան-

վում ե համապատասխան արած գնումների գումարի:

Մեզ համար կարևոր ե կոոպերացիայի գործն այն ձևով կառուցել, վոր նա իսկական ոգուտը չքավորներին տա՝ ոգնելով նրան վերականգնելու իր տրնտեսությունը: Ամենից առաջ այդ ոգնությունը կարելի յե հասցնել չքավորների համար վարկ բաց թողնելով և հողը միատեղ մշակելու համար կոլլեկտիվներ կազմակերպելով:

Տարեցտարի կոոպերացիան ավելի և ավելի կկարողանա իր պտույտի մեջ գրավել գյուղացիության խնայողությունները՝ գյուղացիական ավանդները:

Կոոպերացիայում աշխատանքը պետք ե տարվի այնպիսի ձևով, վոր այդ ավանդներն ամենից առաջ չքավորության վարկավորման վրա գործադրվեն, վորպեսզի նրանց ոգնությամբ կարելի լինի չքավորներին ինչքան կարելի յե շուտ վտաքի կանգնեցնել: Յեթե այդ չարվի, յեթե կոոպերացիան ընկնի կու-

լակների ազդեցության տակ, ապա բոլոր խնայողությունները կարող են գնալ ունեոր գյուղացիների վարկավորմանը, և այդպիսով նրանք իրենց տրնտեսական աճմամբ ել ավելի առաջ կանցնեն գյուղացիության հիմնական մասսայից, իսկ ավելի չքավորներին վերջնականապես կճորտացնեն:

Մինչդեռ մեր կուսակցությունը գյուղում վոչ թե դասակարգային հակասությունների խորացման գիծ ե վարում, այլ մասսաների գյուղական տրնտեսությունների բարձրացման: Մենք պետք ե առաջ ընթանանք գյուղական տնտեսությունների ամբողջ մասսայով միասին, թույլ չտալով անհատ խոշոր սեփականատեր-կուլակներին խիստ առաջ ընկնել և չքավորներին՝ խիստ յետ ընկնել, ու իրենց յետ ընկնելով կուլակների սարուկը դառնալ: Ահա թե ինչու վերին աստիճանի կարևոր ե շարունակ հոգ տանել, վորպեսզի մեր կուսակցությունն իր ձեռքին պա-

հի զարգացող կոոպերատիվ շարժման բարոյական ղեկավարութիւնը, հատկապես նրա ստորին բջիջներում: Դրան կարելի յե հասնել վոչ միայն կոոպերացիայի ղեկավարող մարմիններում կոմմունիստների ունեցած անհատական մասնակցութեամբ, այլ և հոգ տանելով, վոր այդ ղեկավարող մարմիններում վճռական ձայնը պատկանի այն չքավորներին ու միջակներին, վորոնք կկարողանան պաշտպանել իրենց շահերը:

Մեր կուսակցութեան քաղաքականութիւնը գյուղացիութեան վերաբերյալ հանգում ե այն բանին, վոր ոգնութիւն ցույց տրվի բոլոր գյուղական տնտեսութիւններին իրենց վերելքի ճանապարհին: Սակայն անկասկած ե, վոր մոտակա ժամանակաշրջանում դասակարգային շերտավորումը գյուղում, այնուամենայնիվ, աճելու յե: Այսպիսի պարագաներում հատկապես կարևոր ե, վորպեսզի յուրաքանչյուր

գյուղական կոմմունիստ կարողանա պարզ պատասխան տալ հետևյալ յերկու հարցին.

1) Ի՞նչ ե կուլակը, միջակը և չքավորը.

2) Ի՞նչպիսի վերաբերմունք ունի կուսակցութիւնը դեպի այդ կատեգորիաներից ամեն մեկը:

Կանգ առնենք ամենից առաջ առաջին հարցի վրա: Կուլակի, միջակի, և չքավորի խնդիրը մեր ժամուկում մեծ վիճաբանութիւնների առիթ ե տվել, և կարելի յե ասել, վոր այդ հարցի վերաբերյալ արդեն տվելի կամ պակաս լրիվ միաբանութիւն կա: Ամենից առաջ յուրաքանչյուրի համար պարզ պիտի լինի, վոր անասունների, ցանքսի և գյուղատնտեսական մեքենաների քանակն ու այլ տրտաքին նշանները բավական չեն կուլակի վորոշման համար: Գյուղական այն տնտեսութիւններն են կուլակային, վորոնք ապրում և զարգանում են վոչ միայն իրենց տնտեսու-

թյան ուժերով, այլև միաժամանակ շահագործում են ուրիշներին՝ բանվորական ուժեր վարձելով, վորպեսզի նրանց աշխատանքից վաստակ քաղեն, կապալով հող վերցնելով, իրենց հացի ավելցուկն ստրկական պայմաններով ուրիշներին փոխ տալով, գյուղատնտեսական հում նյութ գնելով և վաճառելով՝ ոգտագործելով գների անկման շրջանները, և այլ միջոցներով:

Մի խոսքով՝ կուլակն այն հարուստ գյուղական տնտեսությունն է, վորն այս կամ այն հիմունքներով շահագործում է ուրիշ տնտեսություն կամ առանձին անձերի:

Սակայն վարձու աշխատանքը դեռ միշտ նշան չի տվյալ տնտեսության կուլակային լինելուն: Շատ հաճախ գյուղական տնտեսությունների մեջ մենք ականատես ենք այնպիսի դեպքերի, յերբ միջակը, ու նույնիսկ չքավորն ստիպված է լինում բանվորական ուժ վարձել: Ծանր աշխատանքներ

ժամանակ, յերբ ամբողջ հացահատիկները միանգամից հասնում են դաշտում, միշտ հնարավոր չի լինում սեփական տնտեսության ուժերով ժամանակին հավաքել այն, և, հետևաբար, անհրաժեշտ է լինում բանվոր ուժեր վարձելու միջոցին դիմել: Յերբեմն տնտեսությունը ժամանակավորապես թուլանում է՝ աշխատավորներին բանակ կանչելու, աղջիկը մարդու տալու և այլ հետևանքներով, այդպիսի դեպքում ել նա ստիպված է դիմել ուրիշ աշխատող վարձելու միջոցին: Կարելի՞ չէ արդյոք այդպիսի բանվոր վարձելը հաշվել տնտեսության կուլակային լինելու նշան: Վո՛չ:

Ընկեր Լենինը սոցիալիստ հեղափոխականների հետ ունեցած իր վեճերի ժամանակ շատ անգամ է ապացուցել, վոր կապիտալիստական հարաբերությունների տիրապետության ժամանակ «աշխատավոր» գյուղացի քաղցրիկ բառը միայն խորտակում է բան-

վորին: 1913 թվին ընկեր Լենինը «Պարոն բուրժուան աշխատավոր հողագործության մասին» հոգվածում գրում է. «Յերկրորդ խումբը միջակ գյուղացիական տնտեսություններն են: Ինչպես մենք տեսանք, նրանցից բավական շատերն են վարձու բանվորներին շահագործում: Միջակ գյուղացին, դա մանր բուրժուան է, վորը տատանվում է պրոլետարիատի և բուրժուազիայի միջև»:

Յեթե բանվորական ուժի ամեն մի վարձում ամպլայմանորեն կուլակության նշան չէ, ապա պատահում է նաև հակառակը, այսինքն, կուլակ կարող է լինել նաև նա, ով վարձուբանվորներ չի ունենում:

Կուլակ է այն խոշոր գյուղացին, վորն իր տնտեսությունը վարում է իր մեծ ընտանիքի ուժերով, բայց միաժամանակ զբաղվում է գյուղական վաշխառությամբ՝ չքավորներից գների ընկած ժամանակ գյուղատնտեսական հում նյութերի գնման և գների արհեստա-

վան բարձրացման նպատակով պահեստներում պահելու միջոցով: Կամ նույնպիսի մի գյուղացի, վոր փոխ է տալիս չքավորին իր ավելցուկը նրան ստրկացնելու նպատակով, նույնպես հարստանում է վոչ մաքուր ճանապարհով և պետք է հաշվի կուլակների կատեգորիայի մեջ: Հետևաբար, կուլակը վորոշվում է վոչ թե նրանով, վոր նա յերեք ձի և յերկու կով չունի, այլ հինգ ձի և վեց կով, այլ հենց իր տնտեսությունը շահագործական յեղանակով վարելով:

Գյուղացիական միջակ տնտեսությունը տատանվում է չքավորի և ունեորի միջև: Զարգացող կապիտալիստական նորմալ հարաբերությունների ժամանակ միջակների փոքր մասին է միայն հաջողվում հարստանալ և կուլակները կատեգորիայի մեջ մտնել, իսկ միջակ գյուղացիության ահագին մեծամասնությունը հետզհետե քայքայվում է և ընկնում չքավորների կատեգորիա-

յի մեջ: Այստեղից հետևում է, Վոր միջակներն շահերն ավելի մոտ են չքավորների շահերին, քան կուլակների: Հենց այստեղից էլ բղխում է միջակների և չքավորների մեջ միություն պահպանելու անհրաժեշտությունը:

Պետք է չքավորների կատեգորիայի մեջ հաշվել գյուղացիության այն մասը, վորի բերքը հազիվ է բավականացնում իր տնտեսությունը պահպանելուն և ընտանիքը կերակրելուն: Նրանք սովորաբար ստիպված են լինում վարձով աշխատել կամ զբաղվել կողմնակի արհեստներով, տնայնագործությամբ և այլն:

Գյուղական տնտեսությունների այդ կատեգորիան ներկայումս կազմում է գյուղի մեծամասնությունը:

Յես արդեն ասացի, Վոր արտաքին նշանների հիման վրա դժվար է վորոշել վերոհիշյալ յերեք խմբակներից ամեն մեկի դասակարգային ելությունը: Մակայն յերբ մենք այդ նշանները վեր-

ցընում ենք իր մասապով միլիոնավոր տնտեսությունների վերաբերմամբ և գիտենք տնտեսությունը վարելունդհանուր բնույթը, ապա արտաքին նշանները՝ ցանքսի, անասունների և ինվենտարի քանակը կարող են ավելի կամ պակաս չափով պարզ պատկերացում տալ այն մասին, թե Վոր կատեգորիայի տնտեսության պետք է վերագրել նրանց:

Համառոտ կերպով քննենք այստեղ ամբողջ Խ. Ս. Հ. Միության գյուղական տնտեսությունների խմբավորումն ըստ յերեք հիմնական նշանի՝ ըստ ցանքսի, կովերի և ծխան անասունների քանակի:

Գյուղական տնտեսությունների խմբավորման ժամանակ մենք կհետևենք այն բաժանմանը, վորն իր ժամանակին ընդունել է ընկեր Լենինը:

Չքավորների կատեգորիայի մեջ կդրնենք այն գյուղացիներին, վորոնք բոլորովին անասուն չունեն, և նրանց կեսը, ովքեր ունեն միայն մի ձի: Այդ

խումբը կազմում ե բոլոր գյուղական տնտեսությունների մոտ $60-65\%$ -ը:

Միջակները կատեգորիայի մեջ կգնենք մի ձի ունեցողների մյուս կեսը և յեր կու ձի ունեցողներին: Նրանք կազմում են $32-35\%$ -ը:

Կուլակների կատեգորիայի մեջ կըմտնեն նրանք, ովքեր ունեն յերեք և ավելի ձի: Սրանք կազմում են ընդամենը մոտ 1% :

Կրկնում եմ, վոր այդ բաժանումը վերին աստիճանի պայմանական ե, և այստեղ վերցրած ե ամբողջ Խ. Ս. Հ. Միությունն իբրև մի ամբողջություն: Միանգամայն հասկանալի յե, վոր Հարավի համար, Սիբիրի համար այսպիսի բաժանումն ըստ ձիերի անընդունելի յե, քանի վոր տնտեսությունը վարելու յեղանակն այնպես ե, վոր պահանջում ե մեծ քանակությամբ լծկան անասունների գործածություն, և այնտեղ յերկու, նույնիսկ յերեք ձի ունեցողը հաճախ չքավոր ե: Յես այս պատահա-

կան բաժանումը վերցրել եմ միայն նրա համար, վորովհետև նա համեմատաբար ավելի ձիշտ ե արտահայտում ամբողջ Խ. Ս. Հ. Մ.-ի ժամանակակից գյուղի դասակարգային բովանդակությունը:

Յեթե մենք դիմենք մի ուրիշ արտաքին նշանի՝ կովի քանակին, և վերցնենք նույն պայմանական բաժանումը, ինչ վերցրինք ձիերի ժամանակ, ապա կըստանանք՝

չքավորներ— $50-55\%$

միջակներ — $40-45\%$

կուլակներ — $1-1\frac{1}{2}\%$:

Դիմենք, վերջապես, յերրորդ նշանին՝ ցանքսին: Այստեղ մենք ավելի զգուշորեն ենք կատարում խմբավորումը և չքավորների կատեգորիայի մեջ ենք մտցնում բոլոր նրանց, ովքեր ունեն իրենց տնտեսության մեջ 4 դեսիատինից պակաս ցանքս: Այդ խումբը կազմում ե բոլոր գյուղական տնտեսությունների մոտ $55-60\%$ -ը: Յերկրորդ՝ միջակները

կատեգորիայի մեջ ենք դնում նրանց, վորոնք իրենց տնտեսության մեջ 4-ից մինչև 10 դեսիատին ցանքս ունեն. սրանք կազմում են $35-40\%$ -ը:

Յերրորդ կատեգորիայի մեջ են մտնում բոլոր 10 դեսիատինից ավելի ցանքս ունեցողները, վոր կազմում են բոլոր գյուղական տնտեսությունների $1-3\%$ -ը:

Այսպիսով, համաձայն գյուղական տնտեսությունների հզորությունը վերոշոյ բոլոր յերեք արտաքին հիմնական նշանների, չքավորները կազմում են մեծամասնություն: Միջակները կարեոր խումբ են կազմում, և գլխավորապես նրա վրա յե հիմնված գյուղական արտադրանքը: Կուլակները քանակի տեսակետից շատ փոքրիկ խումբ են կազմում:

Այս թվերն անմիջապես պատասխանում են նաև մեր վերևը դրած յերկրորդ հարցին, թե ինչ վերաբերմունք ունի կուսակցությունը դեպի վերոհիշյալ խմբերից յուրաքանչյուրը:

Առաջին խումբը—չքավորները—իրենց

մեծամասնությամբ պրոլետարներ են: Ընկեր Լենինը գրում եր. «Ձիազուրկ գյուղացին այնպիսի մեկն ե, վոր արդեն բոլորովին չքավոր ե: Նա պրոլետար ե: Նա քաղաքի բանվորի հարազատ յեղբայրն ե»^{*}:

Միջակը, թեպետ և ծայրը ծայրին ե հասցնում իր տնտեսության մեջ, հաճախ նույնիսկ իր ապրանքները շուկա յե հանում, սակայն նրա տնտեսությունը կարող ե զարգանալ միայն այն դեպքում, յեթե պաշտպանվի կուլակի հափշտակողական ձգտումներից, յեթե նա կպայքարի չքավորի հետ միասին կուլակի դեմ:

Մեր կուսակցությունն իր պայքարի ամբողջ պատմության ընթացքում շարունակ գյուղական տնտեսությունների այդ յերկու խմբերի պաշտպանությունն ե վորոնեւ և նրանց հետ միասին կռիվ ե մղել և՛ կալվածատիրոջ և՛ գործարանատիրոջ և՛ կուլակի դեմ:

^{*} Լենին. Աշխատությունների ժողովածու, IX հատոր, 337 յերես:

Յերբ մենք խոսում եյինք գյուղում ապրանքային հարաբերությունների զարգացման անհրաժեշտության մասին, մենք դրանով բոլորովին չեյինք ուզում ասել, վոր մեր հիմքը գյուղում կազմում ե կուլակը: Մասնավոր զիջումները, վոր մենք անում ենք ունեւոր գյուղացուն, նրա համար ե, վորպեսզի լայն շուկայի հիման վրա միջոցներ ավելի շուտ հավաքվեն կառավարության և կոոպերացիայի ձեռքը չքավորների և միջակների իրական տնտեսական պաշտպանության համար:

Մեր ժողովրդական տնտեսության այժմյան պայմաններում մենք այդ անել չենք կարող, վորովհետեւ պետության տրամադրության տակ բավական չափով ազատ միջոցներ չկան:

Նրանով, վոր մենք ավելի ազատ իրավունքներ ենք տալիս հողի վարձակալության, բանվորական ուժ վարձելու, մասնավոր մանր առևտրի զարգացման համար և այլն, մենք անկասկած

գյուղացիության ունեւոր շերտին զիջում ենք անում: Այդ շատ լավ պիտի հասկանա յուրաքանչյուր գյուղական կոմունիստ: Այդ զիջումը մենք անում ենք այնպես, ինչպես արինք ՆեՊ-ի ժամանակ, յերբ մենք ստիպված եյինք զիջում անել մասնավոր-կապիտալիստական շահերին, բայց զիջեցինք այնպես, վոր նրա հետևանքով ամբողջրիք մեր սոցիալիստական հիմքերը՝ պետական խոշոր արդյունաբերությունն ու առևտուրը, վորն ավելի ուժեղ ե, քան մասնավորը: Նույն բանն ենք անում մենք նաև այժմ:

Մենք հնարավորություն ենք տալիս ունեւոր շերտին բարգավաճել ու հարստանալ: Դրա շնորհիվ ապրանքապտույտը խոշոր չափով կընդարձակվի, և ազատ միջոցները կկուտակվեն ինչպես պետության, այնպես ել կոոպերացիայի ձեռքին: Այդ միջոցները մեզ հնարավորություն կտան ավելի մեծ չափով ոգնության հասնելու չքավորին և

միջակին, քան այդ մենք կարողանում ենք անել այժմ, յերբ գյուղացիութիւնը վարկավորելու գործի համար հնարավոր ե լինում բաց թողնել շատ աննշան գումարներ միայն:

Յուրաքանչյուր գյուղական կոմսոնիստ պետք ե շատ պարզ ըմբռնի այս և չմոռանա, վոր մեր հենակետը գյուղում հանդիսանում են միայն միջակն ու չքավորը:

Կուլակն իր դասակարգային վիճակով խորհրդային իշխանության թշնամին ե: Նրա դեմ մենք պայքարել ենք մինչև այժմ, կպայքարենք նաև այսուհետև:

Միայն կովի ձևերն են տարբեր: Հոկտեմբերյան հեղաշրջման ժամանակ մենք նրան շահագործում եյինք, իսկ այժմ մենք նրա դեմ տնտեսական պայքար ենք մղում, միջակին ու չքավորին դուրս ենք քաշում աղքատության ճիրաններից, նրանց ազատում ենք կուլակից տնտեսական կախում ունենալուց: Կուլակության դասակարգային

եյութիւնը պետք ե լավ հասկանա վոչ միայն յուրաքանչյուր գյուղական կոմսոնիստ, այլ և գյուղի ամեն մի չքավոր և միջակ: Մենք պետք ե չքավորների և միջակների միասնական ճակատ ստեղծենք կուլակների դեմ:

Խնչքան վոր մոտակա ժամանակաշրջանում ունեւոր շերտը տնտեսապես ամբանա, այնքան գյուղում աճելու յե գյուղական պրոլետար-բատրակների շերտը, վորին մեր կուսակցության գյուղական կազմակերպութիւնները պետք ավելի մեծ ուշադրութիւն նվիրեն, քան մինչև այժմ նվիրել են:

Գյուղում բատրակները դեռ շատ թույլ են կազմակերպված, և մեծ գործազրկության հետեանքով դժվար ե նրանց համար կոիւ մղել իրենց աշխատանքի պայմանների լավացման համար: Միաժամանակ կուլակութիւնն ամեն կերպ հալածում ե բատրակների կազմակերպութիւնը, գործ չի տալիս նրանց, ովքեր արհեստակցական միութիւն անդամ են:

Սակայն գյուղական պրոլետարներն այդ շերտն իր դասակարգային վիճակով հանդիսանում ե քաղաքի բանվորի ամենամուր և տոկուն դաշնակիցը:

Գյուղական բշիշը միշտ պետք ե հետևի, վոր գյուղի բոլոր բատրակներն անպայմանորեն ցուցակագրված լինեն գյուղխորհրդում, վոր նրանց վերաբերյալ աշխատանքային պայմանագիր կնքվի, վոր բատրակն արհեստակցական միության անդամ լինի: Մենք այժմ իսկույն ևեթ չենք կարող հասնել այնպիսի դրության, վոր բատրակն իր աշխատանքի և աշխատավարձի պայմաններով նույն պայմաններում գտնվի, ինչ վոր քաղաքի բանվորն ե, սակայն նրա հաճախ ուղղակի բարբարոսական պայմանները վորոշ, թեկուզ մասնակի չափով մենք լավացնել կարող ենք:

Բատրակների վերաբերմամբ աշխատանքի մի խոշոր մասն ընկնում ե կոմյերիտմիության վրա: Բատրակությունը սովորաբար բաղկացած ե յերիտա-

սարդեներից: Կոմյերիտմիությունը պետք ե նրանց գրավի իր շարքերը, պետք ե հոգ տանի, վորպեսզի վարձելու ժամանակ աշխատանքային պայմանագիր կնքվի, պետք ե աշխատի յուրաքանչյուր բատրակի դարձնել արհմիության անդամ:

Յեթե մեր կուսակցությանը հաջողվեր մոտակա տարիների ընթացքում համախմբել ամբողջ բատրակությունն արհեստակցական միությունների մեջ, դարձնել նրանց դասակարգային տեսակետից գիտակից աշխատավորներ, ապա նրանք կկարողանային գյուղի քաղաքական կյանքում աչքի ընկնող դեր խաղալ:

Այժմ արդեն յուրաքանչյուր գավառակում կարելի յե հաշվել միքանի հարյուր բատրակ: Յեթե նրանց համախմբենք արհմիության մեջ, յեթե լուրջ կերպով զբաղվենք նրանց դատարակության խնդրով, նրանք կդառնան այնպիսի մի ուժ, վորին անկա-

րելի կլինի հաշվի չառնել: Նրանք մեր կուսակցության համար գյուղում ուժեղ հենակետ կգտնան:

Վերոհիշյալ խնդիրներն իրենց բարեհաջող լուծումը կստանան միայն այն դեպքում, յերբ մենք լուրջ կերպով կըզբաղվենք մեր կուսակցության գյուղական կազմի վերապատրարակությամբ:

Գյուղի կոմմունիստի քաղաքական պատրաստության մակարդակը վերին աստիճանի ցածր է: Շատ հաճախ նրանք զժվարությամբ են յուրացնում այն խնդիրները, վոր առաջ է քաշում կուսակցությունը: Գյուղական կոմմունիստների քաղաքական պատրաստության ցած մակարդակի շնորհիվ է միայն, վոր նրանք այդպես զժվարությամբ են յուրացնում կուսակցության ժամանակակից կուրսը գյուղի վերաբերյալ: Յեթե գյուղական կոմմունիստն անմիջապես ճիշտ հասկանալ «յերեսներս դեպի գյուղ» լոգունը, նրան համապատասխան գծեր իր աշխատանքի

ուղին, ապա այն ժամանակավոր հաջողությունները, վոր հաճախ ունենում են կուլակները, տեղի չեյին ունենա: Հաճախ մենք նկատում ենք նաև այնպիսի դեպքեր, յերբ գյուղական անկուսակցական ակտիվ իր քաղաքական պատրաստությամբ մեր կոմմունիստներից ավելի բարձր է կանգնած: Այդպիսի անկուսակցական գյուղացին ճշտությամբ հետևում է թերթերին, կարող է նաև ուրիշներին պատմել աշխարհում տեղի ունեցող բոլոր նորությունները. նա կարողանում է ավելի լավ մեկնաբանել խորհրդային իշխանության կողմից ձեռք առնվող միջոցները:

Լավ է, յեթե այդպիսի գյուղացին լավ է տրամադրված դեպի խորհրդային իշխանությունը և ուղիղ լուսաբանություն է տալիս փաստերին: Իսկ յեթե նա կուլակ է և խորհրդային իշխանության կարգադրությունների իսկական իմաստը խեղաթյուրում է:

Կոմմունիստը չի կարող անկուսա-

կցականները ղեկավար դառնալ, յեթե իր քաղաքական պատրաստությամբ նրանց հետ միևնույն մակարդակի վրա յե կանգնած: Այդ պատճառով միանգամայն ժամանակին ե, վոր մեր կուսակցությունն առջե քաշում գյուղական կոմմունիստների ամենալուրջ վերապատրաստության խնդիրը: Այդ անհրաժեշտ ե անել նաև այն պատճառով, վոր այժմ գյուղական բջիջի շարքերն են մտնում բավականաչափ անկուսակցական մաճկալ գյուղացիներ: Այդ գյուղացիներն իրենց հետ մեր կուսակցությունն են բերում իրենց գյուղացիական տրամադրություններն ու նախապաշարութիւնները: Նրանց քաղաքական պատրաստության վրա հարկ յեղած ուշադրությամբ աշխատանք թափելուց հետո յե միայն, վոր նրանք կդառնան մեր կուսակցության դասակարգային վոգին ըմբռնող իսկական կոմմունիստներ:

Մի շարք տարիների ընթացքում

ձմեռային շրջանները պետք ե դառնան գյուղական կոմմունիստի դաստիարակության դպրոցը:

Այդ աշխատանքը պետք ե ընթանա հետևյալ ուղղությամբ:

Մեր կուսակցությունը պետք ե իր միջից ջոկի բավականին բանակությամբ միանգամայն պատրաստված պրոպագանդիստներ և ուղարկի գյուղը, վորպեսզի սրանք քաղգրագիտության զբոսայգիների գործն ուղիղ հիմքերի վրա դնեն:

Մեր կուսակցությունն ազատ կերպով կարող ե իր միջից միջանի հազար հոգի այդպիսի աշխատավորներ ջոկել և ուղարկել գյուղ: Միայն հարկավոր ե աշխատել, վորպեսզի քաղաքի կազմակերպությունները ջոկեն իրոք արժանավոր, քաղաքականապես միանգամայն պատրաստված ընկերներ, վորոնք կկարողանան քաղգրագիտության դպրոցների աշխատանքներն ուղիղ հիմքերի վրա դնել:

Բոլոր գյուղական կոմսոնիստները պետք է պարտադիր կերպով անցնեն այդ դպրոցներից և այնտեղ ստանան մարքսիստական ուսմունքի հիմնական գիտելիքները, կապելով այն ժամանակակից իրականության հետ:

Բացի ընդհանուր քաղաքական պատրաստությունից, անհրաժեշտ է զբաղվել նաև միջանի գործնական ճյուղերի աշխատավորներ՝ կոոպերատորներ, գյուղ-բջիջներ, բարտուղարներ, խրճիթավարներ և այլն պատրաստելով: Դրանց համար պետք է կազմակերպել վերապատրաստման կարճատև կուրսեր, վորտեղ գյուղի գործնական աշխատավորներն իրենց փորձը պետք է հիմնավորեն տեսական գիտելիքներով և գործը դնելու տեխնիկական ուսումնասիրելով:

Վերջապես անհրաժեշտ է գյուղի համար պատրաստել քաղաքական լայն հորիզոն և կոնկրետ խնդիրների լուծմանը մոտենալու գործնական ընդունակություն ունեցող մշտական աշխատողներ:

Այդ գործը կատարողները պիտի լինեն մեր խորհրդային կուսակցական դպրոցները:

Մեր կուսգյուրոցները պետք է ավելի մեծ քանակությամբ կոմսոնիստներ ընդունեն անմիջապես գյուղից, վորպեսզի դպրոցն ավարտելուց հետո նրանք նորից վերադառնան գյուղ՝ այնտեղ գործնական աշխատանքներ կատարելու համար:

Լավ պատրաստված կոմսոնիստներին այդ կադրը հետագայում պետք է փոխարինի ժամանակավորապես գյուղ գործուղված կոմսոնիստներին:

Բացի գյուղական կոմսոնիստներին այդպիսի սխտեմատիկ դպրոցական աշխատանքներով վերապատրաստելուց, անհրաժեշտ է արթնացնել նրանց մեջ ինքնակրթությամբ պարապելու անհրաժեշտության գիտակցությունը, արթնացնել նրանց մեջ սեր դեպի թերթեր ու գրքեր կարդալը:

Շատ հաճախ նկատելի յեն նաև

այնպիսի դեպքեր, յերբ գյուղական կոմմունիստը բոլորովին թերթեր չի ստանում, յերբ ամիսների ընթացքում վոչինչ չի կարդում: Այդպիսի կոմմունիստը սոցիալիստական պետութիւն կառուցելու գործում կուսակցութեանը վոչ մի ոգուտ չի կարող բերել: Գյուղական կոմմունիստը պետք է իրագեկ լինի աշխարհի ամբողջ անցուդարձին, նա պետք է կարողանա սպառող պատասխան տալ գյուղացիների հարցումներին, իսկ նա այդ կարող է անել միայն այն ժամանակ, յերբ շարունակ հետեի քաղաքական կյանքի անցուդարձին, յերբ սովորութիւնն դարձնի շարունակ թերթեր, զրքեր, լրագրներ կարդալը:

Կոմմունիստը վոչ միայն ինքը պետք է կարդա, այլ պետք է ջանք թափի, վոր թերթերը մոտք գործեն նաև անկուսակցական գյուղացիութեան մեջ:

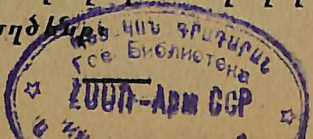
Ագիտացիա մղել հոգուտ թերթ ստանալու, հոգ տանել, վոր խրճիթ-ընթերցարանի աշխատանքն ուղիղ հիմքերի

վրա դրվի, անձամբ բարձրաձայն կարդալ զրքեր և թերթեր ու բացատրել— ահա ամեն մի գիտակից գյուղական կոմմունիստի պարտականութիւնները:

Շատերը պարզ չեն գիտակցում այն հսկայական նշանակութիւնը, վոր ունի մամուլը, մինչդեռ պրոլետարիատի ձեռքին գտնվող թերթը գյուղացու և բանվորի միջև սերտ միութիւն ստեղծելու ամենաարժեքավոր միջոցներից մեկն է հանդիսանում:

Պետք է վոչ միայն կարդալ իմանալ, այլ և միաժամանակ թերթերում լուսաբանել գյուղում տեղի ունեցող ամենահետաքրքիր պրոցեսները: Մեր կուսակցութիւնն, ինչպես արտահայտվել է ընկեր Զինովյեւը, պետք է իմանա անգամ այն, թե խոտը ինչպես է բուսնում: Դրան մենք կարող ենք հասնել միայն այն ժամանակ, յերբ կոմմունիստները կամ իրենք, կամ անկուսակցական գյուղթղթակիցների միջոցով. ճիշտ կուսաբանեն գյուղացիու-

Թյան մեջ տեղի ունեցող պրոցեսները:
Վերջապես վերջին խնդիրը, վոր
գյուղում կանգնած ե մեր կուսակցու-
թյան առաջ, այն ե, վոր պետք ե շա-
րունակ հետեւել մեր գյուղական
կազմակերպությունների վորակական
կազմին: Մինչև այժմ ել մեր կու-
սակցության մեջ թափանցում են վա-
տորակ տարրեր, վորոնք իրենց գոր-
ծերով վարկաբեկում են ամբողջ կու-
սակցությունը: Գյուղական բջիջն ու-
շադրությամբ պիտի հետեւի իր անդամ-
ների աշխատանքներին, մատնացույց
անի նրանց թերությունները և չուղղղ-
վելու դեպքում ձեռք առնի կուսա-
կցական կտրուկ միջոցներ: Մեզ ան-
հրաժեշտ ե գյուղում ունենալ ու-
ժեղ, գիտակից և գյուղացիության
մեջ հեղինակություն ունեցող կոմմու-
նիստների կադր: Միայն այն ժամա-
նակ մենք իսկական խորհրդային
գյուղ կստեղծենք:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0182699

12135
 БИБЛИОТЕКА
 ИСТОРИКО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ
 Академии Наук
 СССР

ԳԻՆԸ 30 ԿՈՊ.